

verket

Månadsrapport

– Sveriges vassaste omvärldsbevakning av arbetsmarknadsfrågor

Aktivitetskravet nu kommer det!

Arbetsmarknad

Regeringen, med minister Anna Tenje i spetsen, har nu offentliggjort utredningen om aktivitetskrav inom försörjningsstödet som legat och väntat på departementets bord sedan i april.



NORTHVOLT

Omställning

AF uppdras att söka EU-medel för omställning av uppsagda.

HÖJD ERSÄTTNING

Arbetsförmedlingen

Höjd ersättning för resor till jobbintervjuer och utbildning.

TRUMP & TYSKLAND

Makroekonomi

Utmaningarna som påverkar Sveriges arbetsmarknad.

En ny inriktning?

Regeringens utredning om aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd markerar en viktig förändring i hur vi närmar oss frågan om de kommunala arbetsmarknadsenheterna. Uppdraget som kommunerna idag inte har men tvingas utföra då staten (läs Arbetsförmedlingen) på många år inte lyckats hantera långtidsarbetslösheten på ett tillfredsställande sätt.

Med målet att minska passivitet hos försörjningsstödsdeltagare och en gång för alla ta tag i ett stort statligt misslyckande blir kommunerna nyckelaktörer i en reform som väcker hopp.

Regeringens förslag sätter också fingret på ett bredare problem. Klyftan mellan statliga ambitioner och lokala förutsättningar. Om aktivitetskravet ska bli en verklig reform som förändrar liv och minskar bidragsberoende, måste kommunerna ges de verktyg de behöver för att lyckas. Detta handlar inte bara om pengar, utan också om att skapa bättre samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen i akt och mening att utveckla effektiva insatser. Vi får hoppas att den statliga aktören är på tårna och kan svara upp mot detta behov.

I detta nummer av Werkets Månadsrapport tittar vi såklart på förslaget om aktivitetskrav och analyserar vad det betyder. Vi tar också upp Northvolts massuppsägningar och det EU stöd regeringen uppdragit Arbetsförmedlingen att söka, samt hur förslagen om nya gymnasiala yrkesprogram kan bidra till att matcha utbildningsval med arbetsmarknadens behov.

Allt detta och mer därtill!

Trevlig läsning!

Björn Elmquist

bjorn@verket.nu | 070-888 26 01



INNEHÅLL NOVEMBER 2024

- 3** **Trump, Tyskland och räntor**
Makroekonomisk utblick på utmaningar för arbetsmarknaden
- 4** **EU-medel för Northvolt**
Regeringen ger AF i uppdrag att söka EU-medel för omställning
- 5** **Aktivitetskravet**
Regeringens aktivitetskrav för försörjningsstödsdeltagare
- 8** **Höjd ersättning för jobbresor**
Regeringen höjer ersättningen för resor till intervjuer och AUB
- 9** **Reform av yrkesprogrammen**
Ny reform på gång inom de gymnasiala yrkesprogrammen
- 10** **Notiser**
Månadens nyheter i korthet.
- 12** **Statistik – makro**
Vi mäter temperaturen på arbetsmarknaden
- 14** **Statistik – tjänster**
Fortsatt färre deltagare i ROM2.
- 21** **Statistik – utbildning**
Antalet deltagare i FUB minskar marginellt
- 25** **Statistik – kommuner**
Statistik för arbetslöshet per kommun.

Macroekonomisk utblick

Trump, Tyskland och räntor kommande utmaningar för Sverige



Donald Trumps importtullar, Tysklands ekonomiska stagnation och en svagare krona skapar en osäker framtid för den svenska arbetsmarknaden. Samtidigt öppnar förändrade konkurrensvillkor möjligheter för vissa sektorer att stärka sin position på den globala marknaden. Vad innebär dessa skiften för Sveriges ekonomi?

Trump och reshoring

Donald Trump väntas ta en ledande roll i den globala reshoring-trenden, som innebär att företag flyttar produktion tillbaka till sina hemländer. Trenden är en konsekvens av pandemins påverkan på världshandeln och globala försörjningskedjor. För en liten, handelsinriktad ekonomi som Sverige kan Trumps "America first"-doktrin få stora konsekvenser, trots att tullarna primärt riktas mot Kina. Trump planerar att införa 10-procentiga tullar på all import, vilket kan påverka den svenska exporten negativt. Enligt de senaste rapporterna från Kommerskollegium väntas handeln med USA minska med 16 procent, vilket ger en liten nedgång i svensk BNP på 0,02 procent.

Tysk stagnation

Tysklands ekonomi förväntas stagnera 2024, vilket är oroande för Sverige, då Tyskland är Sveriges största handelspartner. Den minskade tyska efterfrågan kommer främst att påverka den svenska fordons- och verkstadsindustrin. Tyska företags minskade investeringar och produktion gör att svenska leverantörer kan se en nedgång i sina ordrar, vilket direkt påverkar arbetsmarknaden inom dessa sektorer.

Riksbankens roll i en global omställning

Tysklands avmattning och den låga inflationen påverkar även den svenska ekonomin. För att stödja ekonomin väntas Riksbanken fortsätta att sänka räntan. Detta gör att arbetsgivare får lägre lånekostnader, vilket potentiellt stimulerar investeringar och anställningar. Samtidigt förväntas en svagare krona, vilket kan öka importkostnader men samtidigt ge mer konkurrenskraftiga exportpriser. Det innebär att den svenska exporten kan bli mer attraktiv på de globala marknaderna, trots svagare efterfrågan från Tyskland och USA.

Utmaningar och möjligheter

Den svenska ekonomin står inför flera utmaningar i en global kontext. Sektorer som är starkt beroende av export, exempelvis fordons- och verkstadsindustrin, riskerar att påverkas negativt av minskad efterfrågan från Tyskland och eventuella handelshinder från USA. För många företag kan detta innebära behov av att omfördela resurser, minska kostnader och effektivisera sin verksamhet för att möta de nya förutsättningarna.

Samtidigt finns möjligheter för de företag som kan anpassa sig till förändra-

de konkurrensvillkor. Den svagare kronan kan göra svenska varor och tjänster mer attraktiva på internationella marknader, särskilt inom högteknologiska sektorer som medicinteknik och miljöteknik. Här kan Sverige stärka sin position genom att dra nytta av sitt rykte som en innovativ och pålitlig handelspartner.

För att möta utmaningarna krävs dock insatser på flera fronter. Kompetensutveckling och omställning blir avgörande, särskilt inom sektorer som påverkas direkt av globala produktionsförändringar, som transport och tillverkning. Staten och näringslivet behöver samarbeta för att säkerställa att arbetskraften har de färdigheter som efterfrågas i de växande sektorerna.



Den gröna omställningen

EU-medel ska hjälpa uppsagda på Northvolt

Efter att över 800 anställda vid Northvolts batterifabrik i Skellefteå blivit uppsagda, intensifierar regeringen sina insatser för att stötta de drabbade. Arbetsförmedlingen får i uppdrag att ansöka om EU-medel för att finansiera åtgärder som ska hjälpa de uppsagda tillbaka till arbetsmarknaden.

Krisen på Northvolt har lett till omfattande uppsägningar, där totalt 1 600 personer varslades tidigare i höst. Efter avslutade förhandlingar blev det klart att drygt 800 arbetare på fabriken i Skellefteå förlorar sina jobb, tillsammans med 300 tjänstemän. För många av de drabbade är framtiden oviss. Särskilt oroade är utländska arbetstagare med arbetstillstånd, som riskerar att förlora både sin anställning och möjligheten att stanna i Sverige.

Situationen har väckt frågor om hur både Northvolt och omgivande kommuner ska hantera följderna av uppsägningarna. Förutom de uppsagda påverkas också underleverantörer och lokalsamhällen som varit beroende av fabriken. Regeringen har därför beslutat att Arbetsförmedlingen ska ansöka om upp till 14,3 miljoner euro från Europeiska globaliseringsfonden (EGF). Dessa medel ska finansiera åtgärder som coachning, omskolning, praktikplatser och stöd till egenföretagande för att hjälpa de drabbade tillbaka till arbetsmarknaden. Projektet, som även kommer att involvera omställningsorganisationer, företag, regioner och kommuner, är tänkt att minska den sociala och ekonomiska påverkan av uppsägningarna.

Arbetsmarknadsminister Mats Persson har betonat att målet är att stärka kompetensen hos de som drabbats och att ge dem nya möjligheter på arbetsmarknaden. Regeringen framhåller också vikten av att insatserna ska bidra till att upprätthålla den kompetens som behövs för den gröna omställningen inom svensk industri.

Trots stödet från regeringen och EU är situationen fortsatt osäker för många drabbade. Arbetsförmedlingens insatser ska samordnas med lokala aktörer, men det finns en oro för att de mest utsatta inte kommer få tillräckligt med stöd. Kritiker menar att även om EU-medlen är ett viktigt tillskott, kan de inte helt kompensera för de sociala och ekonomiska förlusterna som massuppsägningarna innebär för regionen.

Den gröna industrins utveckling, som fabriken i Skellefteå är en del av, har setts som en symbol för framtidens näringsliv. Men situationen visar också på de risker som finns när globala faktorer påverkar enskilda företags förutsättningar att växa och behålla personal. Många frågar sig nu om ytterligare åtgärder från regeringen och företaget kan bli nödvändiga för att trygga framtiden för både de uppsagda och regionen som helhet.

SCB ska mäta självförsörjning

Regeringen har gett Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att mäta andelen självförsörjande i befolkningen. Måttet, som togs fram i vårpropositionen 2024, ska ge en bättre bild av hur många som arbetar i sådan omfattning att de kan försörja sig själva, till skillnad från det nuvarande sysselsättningsmålet som endast ser till om en person arbetat minst en timme under en mätvecka.

– Vi behöver bättre statistik för att minska utanförskapet och återupprätta arbetslinjen. Självförsörjning är nyckeln till människors frihet och en stark välfärd, säger civilminister Erik Slottner.

Sverige har en hög sysselsättningsgrad, men många saknar fortfarande tillräcklig inkomst för att försörja sig själva och sina familjer. Måttet blir särskilt viktigt för att analysera grupper som står långt från arbetsmarknaden, enligt finansminister Elisabeth Svantesson.

SCB:s uppdrag inkluderar att samla in data och analysera självförsörjning över tid. Måttet ska användas för att utveckla en mer träffsäker politik och stödja regeringens integrationsmål, som också inkluderar delmål för ekonomisk, språklig och social integration.

– Med självförsörjningsmålet vill vi tydligare belysa hur etablering på arbetsmarknaden kan förbättras, säger arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson.

SCB ska redovisa statistiken senast den 15 april 2025 på sin webbplats.



Regeringen

Kommunernas roll avgörande för att aktivitetskravet ska ge effekt

Regeringens bokstavsutredning om aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd har legat på departementets bord sedan i våras. Nu offentliggörs utredningen publikt. Utredningens förslag syftar till att minska bidragsberoende och stärka vägen till arbete. Men kommunerna, som får huvudansvaret för reformens genomförande, efterfrågar bättre finansiering och tydligare stöd för att säkerställa att insatserna verkligen leder till varaktig självförsörjning.

Rapporten i korthet

Utredningen *Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (DS 2024:29)* föreslår att aktivitetskrav införs som en obligatorisk del för de personer som får försörjningsstöd.

Förslaget bygger på idén att krav och stöd kan hjälpa bidragsmottagare att ta steg närmare arbetsmarknaden och därmed minska långvarigt bidragsberoende. Kommunerna ska enligt förslaget vara skyldiga att erbjuda aktiviteter som jobbsökande, arbetsplatsförlagd praktik och insatser som förbättrar språkkunskaper eller arbetsförmåga. För individen blir deltagande i dessa aktiviteter ett krav för att fortsatt kunna få ekonomiskt bistånd.

En central del av förslaget är att skapa nationell enhetlighet i hur aktivitetskrav tillämpas. Idag varierar dessa insatser kraftigt mellan kommuner, både i kvalitet och omfattning. Förslaget syftar till att säkerställa att alla som får försörjningsstöd har tillgång till strukturerade och individanpassade aktiviteter som leder till ökad anställningsbarhet. Utredningen framhåller också vikten av att insatserna inte bara bryter passivitet utan ger reella möjligheter att närma sig arbete eller studier.

Finansiering

I utredningen föreslås att finansieringen av aktivitetskravet delas mellan staten och kommunerna. Utredningen betonar att det krävs en robust ekonomisk grund för att aktivitetskravet ska kunna implementeras på ett likvärdigt och effektivt sätt i hela landet.

“

Utan tillräckliga resurser riskerar kommunerna att stå inför en ohållbar situation där de inte kan erbjuda insatser som aktivitetskravet förutsätter

Staten föreslås stå för större delen av finansieringen genom riktade statsbidrag till kommunerna. Dessa bidrag ska täcka kostnader för att utveckla, genomföra och följa upp aktivitetskravet. Utredningen framhåller att statliga medel är särskilt viktiga för att säkerställa att mindre och ekonomiskt svaga kommuner har kapacitet att möta de krav som reformen ställer. Staten förväntas även bidra med resurser för utbildning av personal, digital utveckling och övergripande samordning mellan kommuner och Arbetsförmedlingen.

Kommunerna förväntas bidra med egna resurser för att komplettera statens

finansiering. Utredningen påpekar att detta kan innebära en ökad ekonomisk belastning på kommunerna, särskilt i de regioner där bidragsberoendet är högt och resurserna redan är ansträngda. Kommunerna ska finansiera vissa delar av verksamheten, exempelvis anpassning av lokala insatser, rekrytering av personal och praktisk implementering av aktivitetsprogram.

Reaktioner på utredningen

Trots den ambitiösa målsättningen möts förslaget av frågor kring hur det ska kunna genomföras i praktiken. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har varit en central röst i debatten och lyft fram sex krav för att reformen ska bli effektiv.



Anders Henriksson, ordförande SKR

En av de mest grundläggande frågorna är finansieringen. SKR och flera kommuner har påpekat att den föreslagna finansieringsmodellen inte fullt ut tar hänsyn till de ökade kostnader som reformen medför. SKR menar att full finansiering från staten är nödvändig för att säkerställa likvärdighet och kvalitet över hela landet. Utan tillräckliga resurser riskerar kommunerna att stå inför en ohållbar situation där de inte kan erbjuda de insatser som aktivitetskravet förutsätter.

En annan viktig fråga som ansluter till finansieringen är rätten till förskola på heltid för föräldrar som omfattas av aktivitetskravet. SKR har tydligt framfört att denna rätt är avgörande för att föräldrar ska kunna delta fullt ut i aktiviteterna. I dagsläget saknas denna komponent i regeringens förslag, vilket väcker oro för att föräldrar kan stängas ute från insatserna på grund av praktiska hinder.

Digital samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen är ytterligare en nyckelfråga som lyfts fram. SKR understryker att effektiv informationsöverföring är avgörande för att kommunerna snabbt och korrekt ska kunna fatta beslut om individens aktiviteter. Brister i detta område kan leda till avbrott i individens väg till självförsörjning och öka den administrativa bördan för kommunerna.

Förutom de praktiska utmaningarna pekar SKR på att insatserna måste vara kunskapsbaserade och intensiva för att ge långsiktiga resultat. De lyfter att aktiviteter som efterliknar ett vanligt arbete har större chans att leda till anställning. Detta kräver dock att kommunerna har tillgång till utbildad personal och strukturer för att kunna erbjuda kvalificerade insatser, något som i dagsläget varierar kraftigt mellan olika kommuner.

En annan aspekt som SKR betonar är

behovet av att ge kommunerna arbetsro att implementera aktivitetskravet utan att andra statliga reformer stör processen. Samtidigt krävs ett bättre samarbete med Arbetsförmedlingen för att säkerställa att individer inte faller mellan stolarna. Detta är särskilt viktigt i ljuset av att många kommuner redan idag rapporterar bristande samverkan mellan olika myndigheter, vilket kan försvåra arbetet med att aktivera individer på ett effektivt sätt.

Utredningen har nu skickats ut på remiss, vilket innebär att myndigheter, kommuner, organisationer och andra remissinstanser har möjlighet att lämna sina synpunkter på förslagen. Remissperioden sträcker sig fram till den 11 mars 2025, och under denna tid förväntas många aktörer bidra med analyser och konkreta förslag på justeringar.

Efter remissperiodens slut ska regeringen ta ställning till de inkomna synpunkterna och avgöra hur utredningens förslag ska omformas eller justeras innan de går vidare till beslut. Eventuella lagförslag baserade på utredningen väntas läggas fram under 2025, med målet att aktivitetskravet ska träda i kraft under 2026.

Processen framåt blir avgörande för reformens utformning, och mycket hänger på hur regeringen hanterar de krav som framförs från kommuner och andra aktörer, särskilt när det gäller finansiering och praktisk implementering.

Werket kommenterar

Utredningen och regeringens förslag har mottagits med blandade reaktioner. Medan ambitionen att bryta utanförskap välkomnas av många, kvarstår betydande frågor om hur detta ska realiseras på ett sätt som både stöttar individer och är genomförbart för kommunerna. Reformens framgång kommer att bero på hur väl regeringen tar hänsyn till de krav och synpunkter som framförs under remissperioden.

Det är tydligt att aktivitetskravet kan bli ett viktigt verktyg för att minska bidragsberoende och stärka självförsörjningen, men utan rätt förutsättningar riskerar reformen att bli en administrativ börda snarare än en lösning. Frågan om hur finansieringen, samordningen och genomförandet ska hanteras kommer att bli avgörande för reformens framgång.

Frågan är också om Arbetsförmedlingens nya Samordnade Matchningstjänster (SMS) kommer att innebära en lättnad och ett bättre kontaktyta mot myndigheten eller om detta kommer att innebära ytterligare en kamp om statens medel och resurstilldelning.

Kommunerna står i centrum för detta arbete och behöver de resurser och det stöd som krävs för att aktivitetskravet ska kunna bidra till reella förändringar i samhället.

Ungdomar i storstäder läser oftare vidare på högskola

Andelen ungdomar som börjar högskolestudier varierar kraftigt beroende på var i landet de bor. Av de som tog studenten 2019 hade 57 procent påbörjat högskolestudier inom fem år. I storstäderna var andelen högst, 70 procent, medan endast 42 procent läste vidare i landsbygdskommuner med besöksnäring. Skillnaderna beror till stor del på vilken typ av gymnasieprogram som väljs. Bland elever som gått högskoleförberedande program hade 76 procent börjat högskolan, jämfört med endast 15 procent av de som läst ett yrkesprogram. I storstäderna är det också vanligast att välja högskoleförberedande program.

Kvinnor läser vidare i större utsträckning än män, oavsett region. Totalt hade 66 procent av kvinnorna och 48 procent av männen påbörjat högskolestudier inom fem år efter gymnasiet. Skillnaden mellan könen är dock minst i storstäderna, där 76 procent av kvinnorna och 63 procent av männen läst vidare.

Utredaren Annica Wallerå från SCB förklarar att både skillnader mellan regioner och mellan könen kan kopplas till valet av gymnasieprogram, då kvinnor oftare väljer högskoleförberedande program än män.

I pendlingskommuner nära mindre städer är andelen som läser högskoleförberedande program lägst, vilket också speglas i den lägsta andelen högskolestudier – endast 45 procent.

Ett annat mönster som SCB:s data belyser är sambandet mellan utbildningsnivå i regionen och ungdomars val att läsa vidare. I regioner med en hög andel vuxna med eftergymnasial utbildning är det också vanligare att ungdomar söker sig till högre studier. Detta indikerar att lokala förutsättningar och tillgång till akademiska förebilder spelar en viktig roll.



Vart är vi på väg?

Vill ni ge er ledningsgrupp en insiktsfull omvärldsspaning inom lokal och nationell arbetsmarknadspolitik?

Boka en timmeslång föreläsning med **Björn Elmquist** och **Mattias Elm** från **Werket**.

Vi tar er genom de senaste viktiga händelserna och ger våra skarpa analyser kring vad som väntar både på kort och lång sikt.

Kontakta:
victor@verket.nu
076-3067101



Arbetsförmedlingen

Höjd ersättning för resor vid jobbintervjuer och utbildningar

Regeringen höjer ersättningen för arbetslösa som reser till jobbintervjuer eller arbetsmarknadsutbildningar på annan ort. Syftet är att minska hindren för rörlighet och förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Regeringen har beslutat att höja ersättningen för arbetslösa som reser till anställningsintervjuer eller deltar i arbetsmarknadsutbildningar på annan ort. Syftet är att öka den geografiska och yrkesmässiga rörligheten på arbetsmarknaden, vilket ska bidra till att minska arbetslösheten och förbättra matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare.

I det tredje kvartalet 2024 var arbetslösheten i Sverige 6,9 procent. För många arbetslösa är kostnader för resor och boende ett hinder för att delta i utbildningar eller gå på intervjuer, särskilt när dessa ligger långt från hemorten. Regeringen ser höjda ersättningar som en lösning för att minska dessa hinder och skapa bättre förutsättningar för arbetslösa att hitta jobb eller utbilda sig.

– Arbetslösa har ofta en ansträngd ekonomi. Genom att höja stödet för

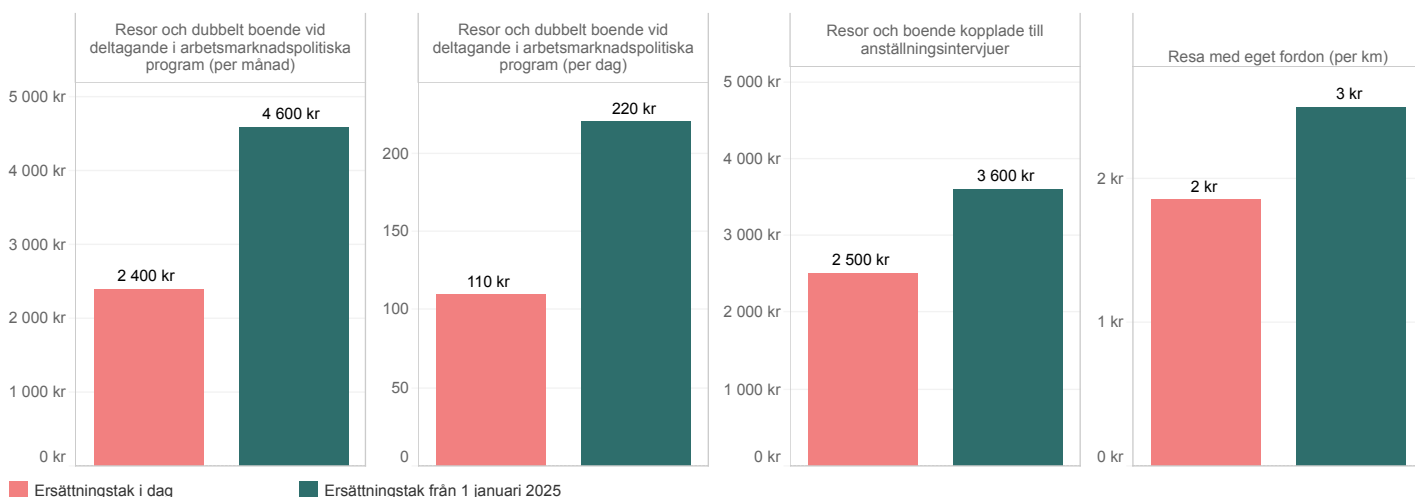
“ *Det här är en viktig åtgärd för att öka rörligheten och stärka arbetsmarknaden*

resor och boende kan vi göra det lättare för fler att ta jobb eller utbilda sig på annan ort. Det här är en viktig åtgärd för att öka rörligheten och stärka arbetsmarknaden, säger arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson.

Stöden har inte justerats på över ett decennium, vilket regeringen ser som en bidragande orsak till att de används i begränsad omfattning. Från 1 januari 2025 höjs ersättningstaket för resor och

boende vid anställningsintervjuer från 2 500 kronor till 3 600 kronor. För deltagare i arbetsmarknadspolitiska program fördubblas den dagliga ersättningen från 110 kronor till 220 kronor, och ersättningen för egen bil höjs från 1,85 kronor till 2,50 kronor per kilometer.

Regeringen hoppas att den höjda ersättningen ska bidra till att fler vågar söka arbete och utbildningar på annan ort, vilket i sin tur kan ge en mer dynamisk och effektiv arbetsmarknad.



Matchning

Reform av gymnasiala yrkesprogram för att möta arbetsmarknadens behov

Med allt färre elever som väljer yrkesprogram i linje med arbetsmarknadens behov, föreslår en ny statlig utredning införandet av gymnasiala yrkesprogram med lägre krav. Syftet är att erbjuda fler ungdomar en väg in i arbetslivet samtidigt som kritiker efterfrågar snabbare reformer för att hantera en akut kompetensbrist.

Den nya statliga utredningen Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74) föreslår införandet av nya gymnasiala yrkesprogram som ett alternativ till de nationella programmen. Dessa kortare utbildningar, omfattande 1 900 poäng i stället för de vanliga 2 500, ska ha lägre antagningskrav och sträcka sig över tre år, trots ett mindre omfattande innehåll. Syftet är att ge fler elever möjlighet att fullfölja en gymnasieutbildning och få yrkeskompetens, särskilt de elever som inte klarar kraven för de befintliga gymnasieprogrammen. Utredaren Joanna Giota betonar att detta kan skapa en mer inkluderande skola och förbättra ungas chanser att ta sig in på arbetsmarknaden.

Utbildningarna ska ha en tydligare koppling till arbetslivet genom mer arbetsplatsförlagt lärande och ett obligatoriskt yrkesprov. Dessa moment är utformade för att säkerställa att eleverna lämnar skolan med praktiska färdigheter som arbetsgivare efterfrågar. Giota framhåller att många av de elever som idag misslyckas i gymnasiet kan lyckas bättre om de får ett mindre teoretiskt och mer yrkesfokuserat alternativ. Detta är särskilt relevant för de 15 procent av eleverna som årligen saknar behörighet till de nationella gymnasieprogrammen.

Trots den positiva potentialen i förslaget har tidplanen väckt kritik. Förändringarna föreslås träda i kraft först 2028, vilket innebär att tiotusentals elever fram till

dess riskerar att hamna utanför både utbildning och arbetsmarknad. Centerpartiets utbildningspolitiska talesperson Niels Paarup-Petersen har kallat detta för en "katastrof" och menar att reformer måste ske snabbare. Liberalerna har också lyft att det redan nu behövs fler åtgärder för att öppna befintliga yrkesprogram för fler elever.



Utredningens förslag föreslås träda i kraft först 2028. Det är ytterligare 60 000 elever utan framtidsutsikter.

Niels Paarup-Petersen

Samtidigt visar Skolverkets statistik att intresset för yrkesprogram ökar, med en liten men stabil uppgång under de senaste åren. Men matchningen mellan elevernas val och arbetsmarknadens behov är fortfarande en stor utmaning. Bygg- och anläggningsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet har minskat i popularitet, trots att arbetsgivare i dessa sektorer efterfrågar fler utbildade. Det väcker frågan om hur politiska åtgärder kan öka attraktiviteten för dessa program.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har framfört att det behövs fler utbildningsnivåer som överbryggar glappet mellan grundskola och gymnasieskola. Enligt Monica Sonde, chef för utbildning

och arbetsmarknad på SKR, är detta särskilt viktigt för att nå grupper som står långt från arbetsmarknaden. Hon ser positivt på de föreslagna reformerna men understryker att samverkan mellan politik, näringsliv och utbildningsaktörer är avgörande för att lyckas.

Werket kommenterar

På kort sikt kvarstår utmaningen att minska obalansen mellan utbildningarna och arbetsmarknadens behov. Många yrkesprogram, som bygg- och anläggningsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet, lider av lågt söktryck trots att dessa branscher rapporterar akut brist på arbetskraft.

Denna mismatch skapar en ond cirkel där unga missar möjligheten att snabbt etablera sig på arbetsmarknaden, samtidigt som viktiga samhällssektorer står inför svåra rekryteringsproblem.

I väntan på de långsiktiga reformerna krävs åtgärder för att göra yrkesutbildningarna mer attraktiva och flexibla. Det kan handla om att stärka kvaliteten på arbetsplatsförlagt lärande, erbjuda bättre studievägledning och lansera informationskampanjer.

SKR

Fler anmälningar vid bidragsbrott men få fällande domar

Trots att kommunerna blivit bättre på att upptäcka och anmäla bidragsbrott leder få ärenden till fällande dom.

Trots kommunernas ökade insatser för att upptäcka och anmäla felaktiga utbetalningar inom ekonomiskt bistånd leder få ärenden till fällande domar. Enligt en undersökning från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) polisanmälades 720 ärenden under 2022, men endast 16 av dessa har lett till fällande dom.

Av de övriga har 347 ärenden lagts ned, medan många fortfarande är under utredning. SKR pekar på att det behövs ett mer effektivt samarbete med Polisen och rättsväsendet för att kommunernas insatser ska få genomslag.

De vanligaste orsakerna till felaktiga utbetalningar är bedrägerier och bristande rapportering av förändrade förhållanden

från mottagarna, men kommunerna medger också att fel ibland beror på brister i handläggningen.

– Många kommuner har förbättrat sitt arbete och sina metoder för att komma åt de felaktiga utbetalningarna. Men det arbetet behöver fortsätta utvecklas, säger Roy Melchert, chef för arbetsmarknadssektionen.

SKR arbetar nu för att förbättra metoder och underlätta kunskapsutbytet mellan kommunerna för att minska dessa fel.

Under 2023 betalades totalt 10,4 miljarder kronor ut i ekonomiskt bistånd till omkring 146 000 hushåll. Trots att antalet biståndshushåll har minskat åtta

år i rad, lyfter SKR behovet av fortsatt utvecklade arbetssätt och förändrad lagstiftning för att motverka felaktiga utbetalningar och stärka förtroendet för välfärdssystemet.



Roy Melchert, chef arbetsmarknadssektionen SKR

Arbetsförmedlingen

AF ska kunna göra oannonserade kontrollbesök hos arbetsgivare

Regeringen vill ge Arbetsförmedlingen möjlighet att göra oannonserade kontrollbesök hos arbetsgivare för att motverka felaktiga utbetalningar av ekonomiska stöd.

Regeringen har beslutat att ge Arbetsförmedlingen bättre möjligheter att göra kontrollbesök hos arbetsgivare, inklusive oannonserade sådana. Syftet är att motverka felaktiga utbetalningar av ekonomiska stöd.

Förändringen innebär att en pågående utredning får tilläggsdirektiv för att förtydliga lagstödet för sådana kontroller.

Arbetsmarknadsminister Mats Persson framhåller att det är viktigt att säkerställa att stöd används korrekt, men förslaget väcker frågor om balansen mellan kontroller och arbetsgivares integritet.

Kritiker menar att oannonserade besök, som i praktiken kan liknas vid razzior, riskerar att skapa osäkerhet bland arbetsgivare och hota förtroendet mellan Arbetsförmedlingen och näringslivet.

Utredningen, som ska redovisas i juni 2025, ska ta ställning till vilka förutsättningar som ska gälla för dessa besök. Frågan kvarstår dock om utökade kontroller verkligen är den mest effektiva metoden för att motverka missbruk, eller om det riskerar att snarare skapa fler hinder än lösningar för både arbetsgivare och myndighet.

Notiser

Stärkt stöd till regioner och kommuner vid varsel och omställning

Tillväxtverket har fått i uppdrag att bistå regioner och kommuner vid varsel och omställningar i näringslivet under perioden 2025–2027. Uppdraget ska bidra till att hantera de ekonomiska och sociala effekterna av förändringar, särskilt i samband med industrins gröna omställning.

För att möta de utmaningar som uppstår vid stora varsel och omställningar i näringslivet har Tillväxtverket fått i uppdrag att stötta regioner och kommuner under de kommande tre åren. Myndigheten ska också samordna aktörer som berörs av varsel, med särskilt fokus på Västerbottens och Västmanlands län där omfattande förändringar kopplade till den gröna omställning pågår.

Uppdraget är en del av arbetet med att stärka regional utveckling och kompetensförsörjning i samband med strukturförändringar i näringslivet. Målet är att minimera de negativa konsekvenserna

av uppsägningar och säkerställa att den kompetens som finns inom de drabbade regionerna kan användas för att möta nya behov, särskilt i den framväxande gröna industrin.

“ *De som drabbas vid uppsägningar ska få rätt stöd för att så snabbt som möjligt kunna få jobb igen.* ”

Arbetet ska också underlätta för individer som förlorar sina anställningar att hitta nya möjligheter på arbetsmarknaden. Genom insatser för kompetensut-

veckling och omställningsstöd hoppas man skapa en långsiktigt hållbar arbetsmarknad och bidra till att stärka industrins konkurrenskraft.

– De som drabbas vid uppsägningar ska få rätt stöd för att så snabbt som möjligt kunna få jobb igen. Det är viktigt både för individerna och för arbetsmarknaden i stort, säger arbetsmarknadsminister Mats Persson.

Tillväxtverket ska redovisa sina insatser i två rapporter, 2026 och 2028, och uppdraget förväntas bli en central del i att stödja regioner och kommuner.

Äldreomsorgslyftet kan breddas

Äldreomsorgslyftet kan komma att breddas ytterligare. Diskussioner pågår om att inkludera fler yrkesgrupper och stöd för bristande språkkunskaper, enligt äldreminister Anna Tenje (M). Syftet är att möta nya behov och förbättra tillgängligheten till kompetensutveckling.

Samtidigt pågår en översyn av alla statsbidrag till kommuner, med målet att minska antalet och förenkla administrationen. Enligt Socialstyrelsen kan det finnas vinster med att slå samman liknande bidrag, då många små kommuner idag har svårt att söka riktade medel på grund av administrativ börda. Utredningen om språkkrav i äldreomsorgen ska presenteras i slutet av november.

Lönetransparensdirektivet

Utredningen om genomförandet av lönetransparensdirektivet har överlämnat sitt betänkande till regeringen. Direktivet, som antogs i maj 2023, ska vara genomfört senast den 7 juni 2026 och syftar till att stärka tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete.

Betänkandet föreslår åtgärder som ökad insyn i lönesättningen, minimikrav för regelverket kring förbudet mot lönediskriminering samt skärpta mekanismer för efterlevnad. Målet är att skapa tydligare regler och bättre möjligheter att upptäcka och åtgärda lönerelaterade orättvisor mellan könen.

Industrifacken kräver 4,2 procent

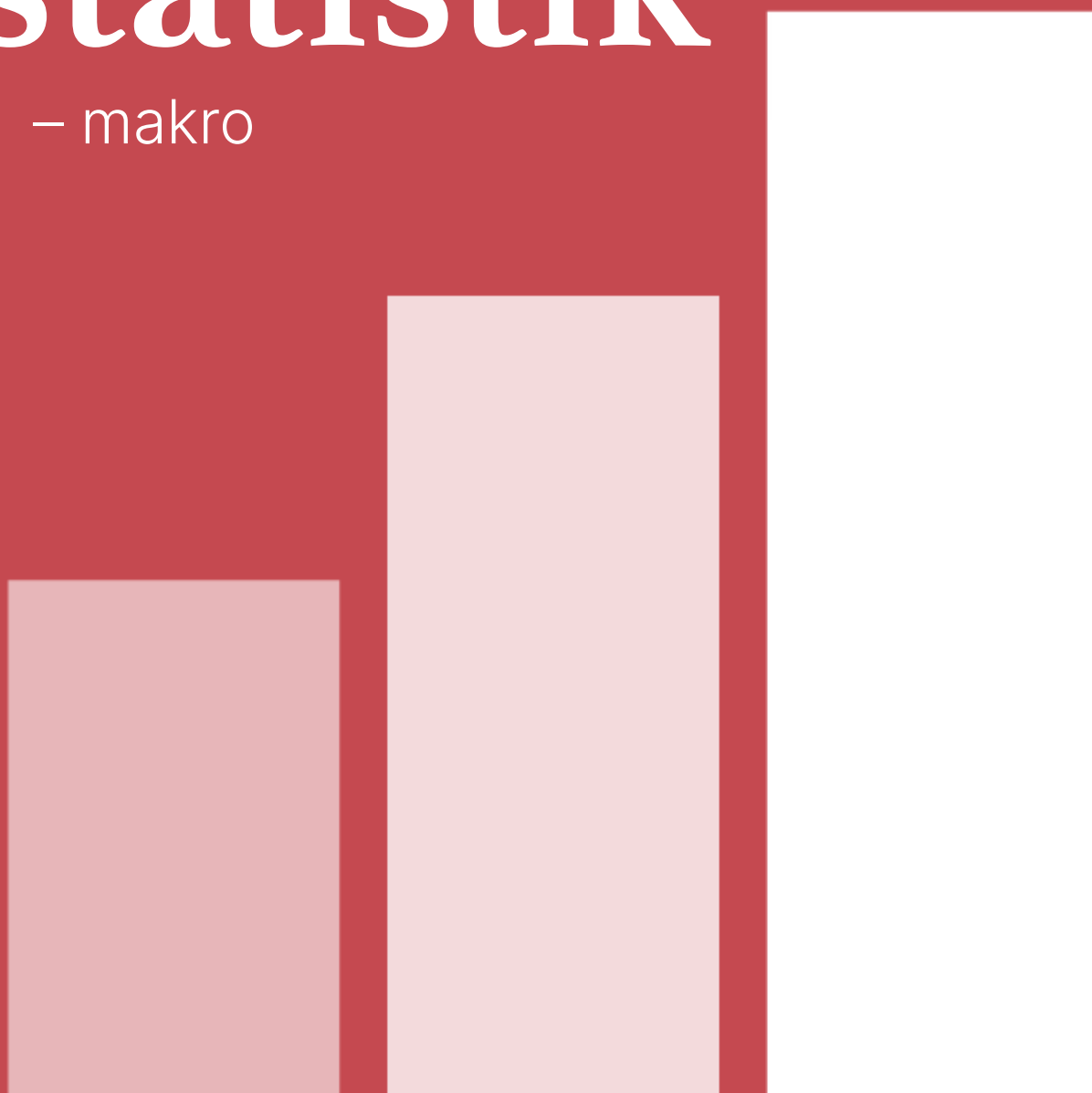
De fem industrifacken kräver 4,2 procent i löneökningar i ett ettårigt avtal inför vinterns avtalsrörelse. Kravet, som har stöd av LO:s styrelse med undantag för Transport, anses av facken vara rimligt utifrån stärkt konkurrenskraft och hög produktivitet inom svensk industri.

Transport har dock reserverat sig mot kravet. Ordförande Tommy Wreeth menar att 4,2 procent är för lågt och riskerar att bli ett tak för branscher utan löneglidning.

Utöver löneökningar föreslår facken låglönesatser och avsättningar till arbetstidsförkortningar. Det nya avtalet ska börja gälla från 1 april 2025. Avtalet kommer att sätta märket för hela arbetsmarknaden.

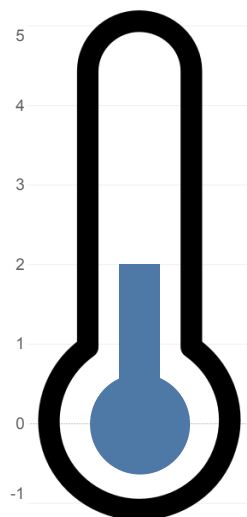
statistik

– makro



MAKROLÄGET

TEMPERATUREN PÅ ARBETSMARKNADEN



De nyckeltal som ligger till grund för "Temperaturen på arbetsmarknaden" är: arbetslöshet, antal långtidsarbetslösa, personer berörda av varsel, antal lediga jobb samt Konjunkturinstitutets barometerindikator.

I oktober var antalet varslade personer lägre än för ett år sedan, även konjunkturinstitutets barometerindikator visade på ett högre stämningsläge i ekonomin jämfört med för 12 månader sedan.

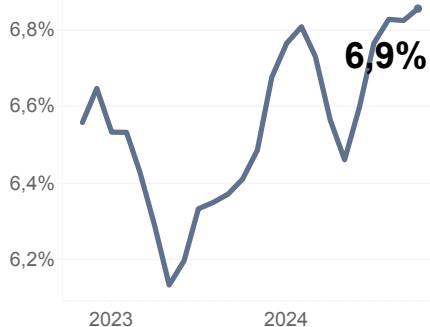
Arbetslösheten fortsätter att stiga, antalet lediga jobb sjunker och antalet långtidsarbetslösa är ca 8 500 personer fler än vid samma tid förra året.

Sammanfattningsvis bedöms temperaturen på arbetsmarknaden vara sval, 2 av 5.

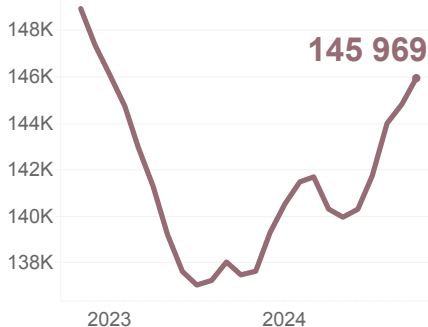
Två av fem indikatorer är positiva. Arbetsmarknaden är **sval**.

**Arbetslöshet**

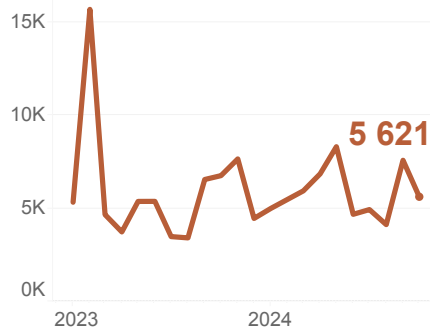
Förändring 12 mån: 0,45 procentenheter

**Antal långtidsarbetslösa**

Förändring 12 mån: 8 462 personer

**Antal varslade personer**

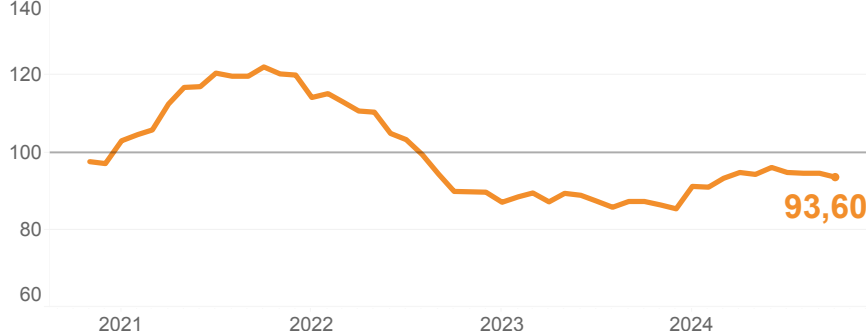
Förändring 12 mån: -1 135 personer

**Antal lediga jobb**

Förändring 12 mån: -22 569 platser

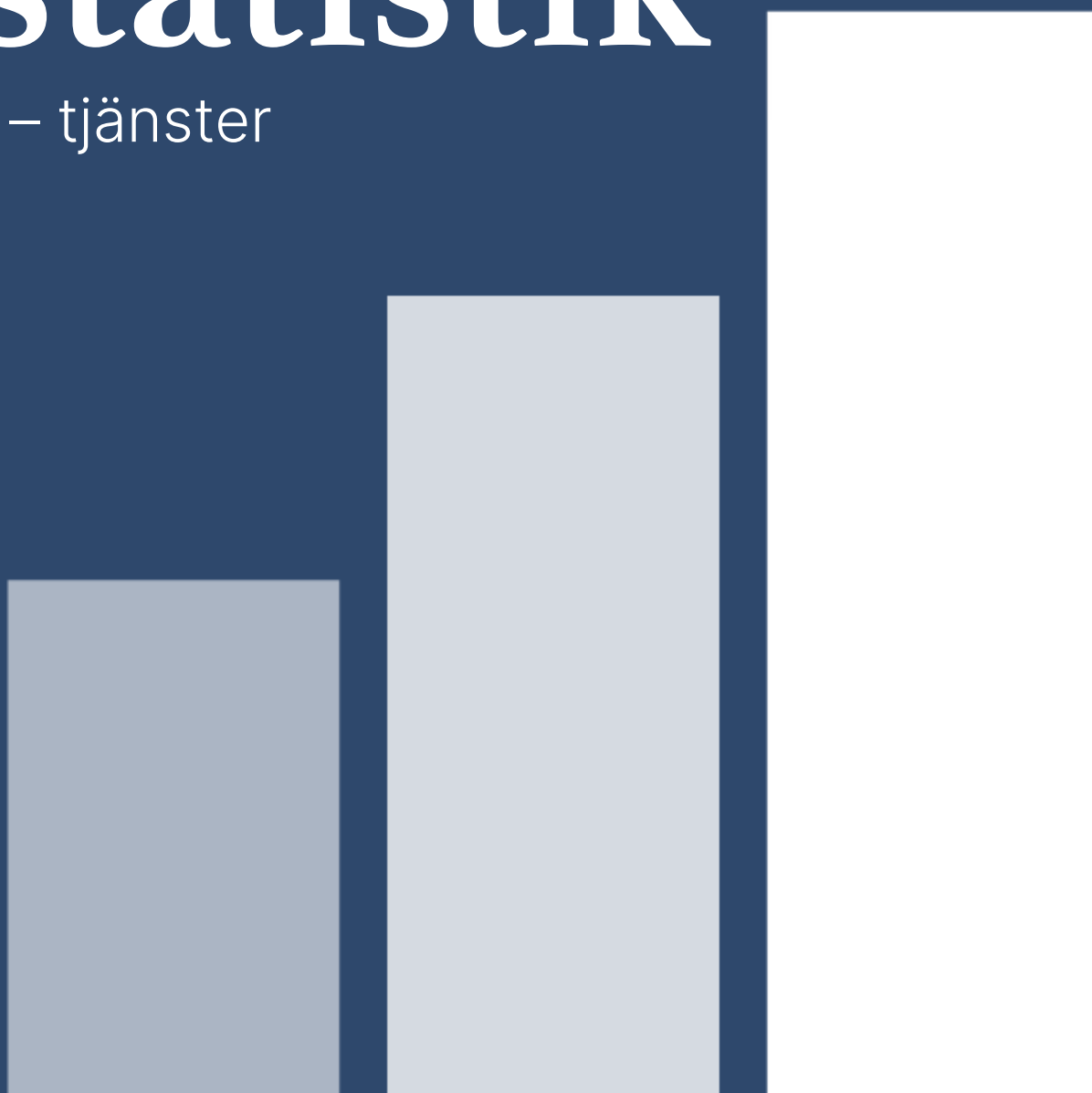
**Barometerindikatorn**

Förändring 12 mån: 6,3 enheter



statistik

– tjänster

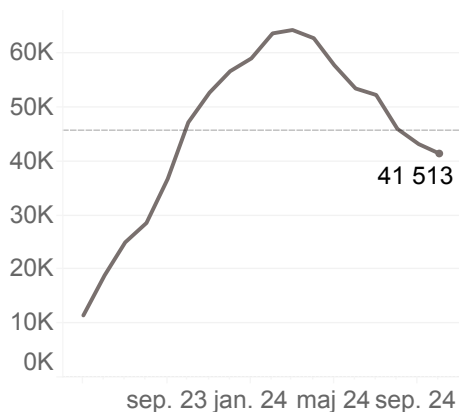


DELTAGARANTAL ROM2

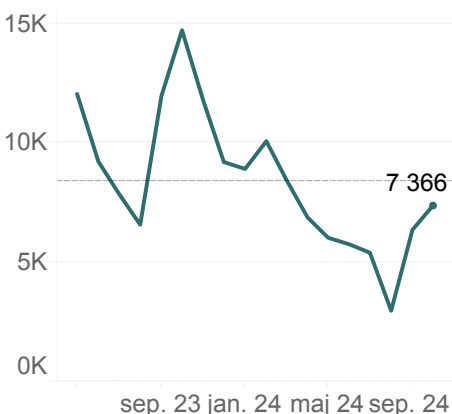
Deltagarantalet i ROM2 fortsatte att minska, -4 procent jämfört med föregående månad. I oktober deltog 41 513 tjänsten. Antalet nya deltagare ökade (+16,1 procent) och börjar närma sig det historiska snittet av nya deltagare.

Antalet som lämnade tjänsten minskade marginellt (-0,9 procent).

Kvarstående deltagare: **41 513**
Förändring : -1 746 [-4,0%]



Nya deltagare: **7 366**
Förändring : 1 021 [16,1%]



Deltagare som lämnat: **9 025**
Förändring : -81 [-0,9%]

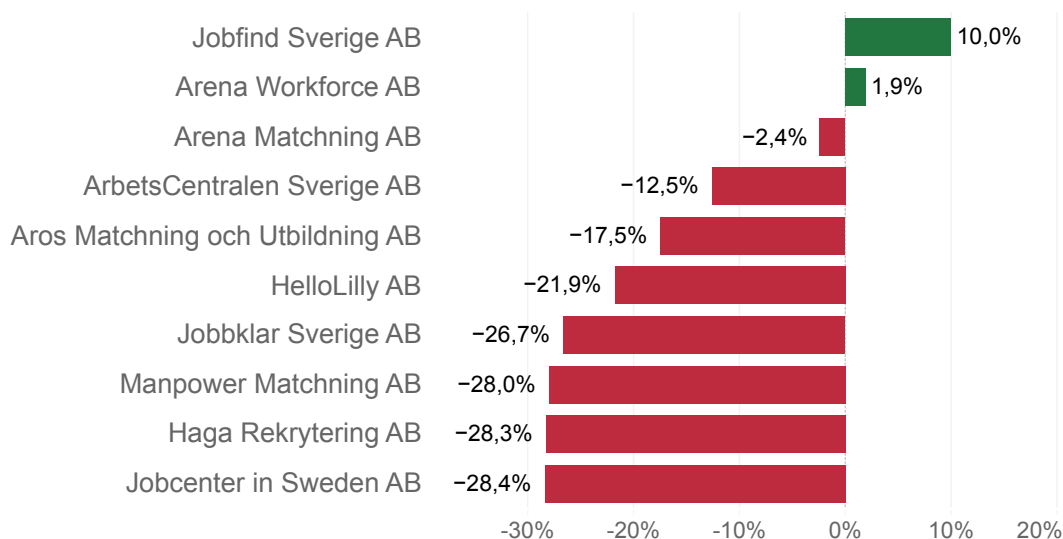


Kvarstående, nya och deltagare som har lämnat ROM2

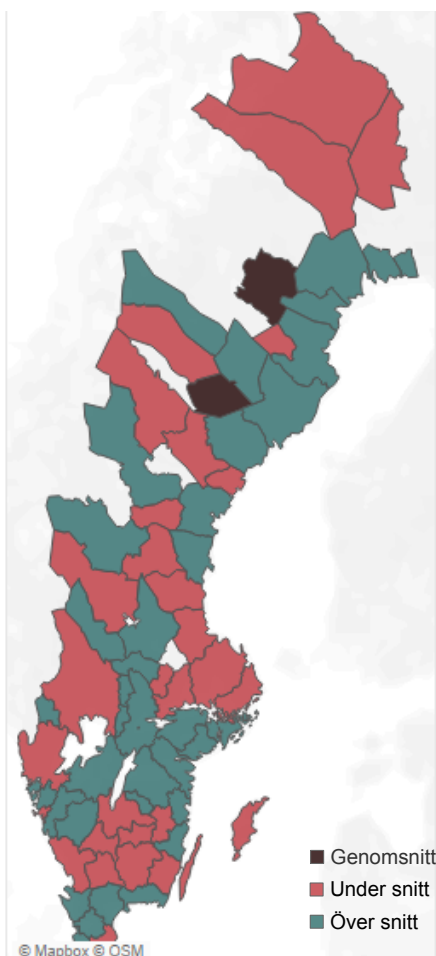
DELTAGARE ROM2

Av de 30 leverantörer som idag hanterar flest arbetssökande listas här de tio som lyckats bibehålla störst andel av sina volymer (räknat i procent), jämfört med mars

2024 då antalet deltagare i Rusta och Matcha 2 var på ett "all time high".



Förändrad volym jämfört med mars, de 10 leverantörer som bibehöll störst andel deltagare.



LEVERANSOMRÅDEN VOLYMTUTVECKLING TOPP 15

Den negativa volymutvecklingen återspeglas i de flesta av de 15 största leveransområdena. I sex områden var utvecklingen inte lika negativ som för tjänsten som helhet och i tre områden ökade

antalet deltagare. Störst ökning skedde i Örebro där deltagarantalen minskat sedan våren men där utvecklingen nu pekar uppåt igen, +14,8 procent jämfört med föregående månad.

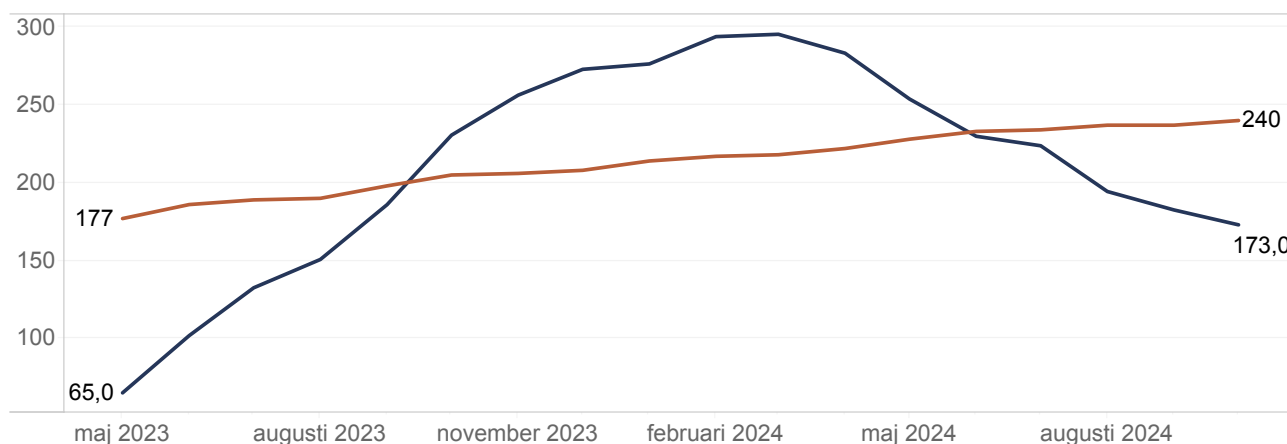
		Kvarstående senaste månaden	Förändring kvarstående	Procentuell förändring
1	Stockholm Mitt	4 984	-340	-6,4%
2	Göteborg Mitt	3 723	-236	-6,0%
3	Malmö	3 222	13	0,4%
4	Stockholm Syd	2 752	-83	-2,9%
5	Stockholm Nord	2 387	-111	-4,4%
6	Helsingborg	1 657	-31	-1,8%
7	Västerås	1 639	-153	-8,5%
8	Uppsala	1 469	-91	-5,8%
9	Eskilstuna	1 402	-40	-2,8%
10	Trollhättan-Uddevalla-Vänersborg	1 205	-118	-8,9%
11	Örebro	1 124	145	14,8%
12	Halmstad	1 102	-66	-5,7%
13	Gävle	1 071	-143	-11,8%
14	Kristianstad	996	22	2,3%
15	Karlstad	976	-64	-6,2%

Volymutveckling i de största områdena. Procentuell utveckling över marknadssnittet i grönt och under snittet i rött.

LEVERANTÖRER ROM2

Antalet leverantörer ökade jämfört med föregående månad (+3). Både det ökande antalet leverantörer och de minskade deltagandet i tjänsten bidrog till att det genomsnittliga antalet deltagare per

leverantör minskade, från 182,5 i september till 173 i oktober.



Utvecklingen av antalet leverantörer och deltagare över tid i ROM2

MARKNADSANDELAR

ROM2

Sex av de 30 största leverantörerna såg sina volymer öka jämfört med föregående månad. Jobbklar matchning (+31) och Arena matchning (+30) lyckades öka sina volymer mest.

Från mars 2024, då den största volymen i ROM2 noterades, har minskningarna slagit olika hårt mot olika leverantörer. Trots stigande arbetslöshet är marknaden för Arbetsförmedlingens matchningsleverantörer pressad. De som klarat sig bäst har lyckats öka sina deltagarvolymer något medan de värst drabbade topp 30-leverantörerna har tappat hälften av sina deltagare på sju månader.

Marknaden - October

Kvarstående deltagare
41 513

Förändring kvarstående
-1 746

Procentuell förändring
-4,04%

De 30 största i ROM2

		Kvarstående deltagare	Förändring kvarstående	Procentuell förändring	Marknadsandel	
1	-	Arbetslivsresurs Ar AB	2 441	-147	-5,68%	5,88%
2	-	Lernia Utbildning AB	2 009	-34	-1,66%	4,84%
3	-	Enrival AB	1 822	-40	-2,15%	4,39%
4	-	Manpower Matchning AB	1 560	-13	-0,83%	3,76%
5	-	Arcus Utbildning & Jobbförmedling AB	1 424	-67	-4,49%	3,43%
6	-	ETU Match AB	1 276	-103	-7,47%	3,07%
7	-	AB Ability Coaching	1 080	-77	-6,66%	2,60%
8	-	Eyes4work AB	946	-21	-2,17%	2,28%
9	▲	Curonova Consulting AB	784	-11	-1,38%	1,89%
10	▼	Guldjobbet AB	781	-69	-8,12%	1,88%
11	-	Iris Hadar AB	677	-59	-8,02%	1,63%
12	-	Jobcenter in Sweden AB	668	-20	-2,91%	1,61%
13	▲	Jobbklar Sverige AB	650	31	5,01%	1,57%
14	▼	Jobfind Sverige AB	627	-39	-5,86%	1,51%
15	▼	Clustera Sverige AB	625	-34	-5,16%	1,51%
16	▲	Arena Matchning AB	612	30	5,15%	1,47%
17	▼	Academedia Eductus AB	592	-18	-2,95%	1,43%
18	▼	HelloLilly AB	572	-10	-1,72%	1,38%
19	-	Power Elitgruppen AB	528	-40	-7,04%	1,27%
20	▲	Trim tab AB	515	9	1,78%	1,24%
21	▲	AB Coachgruppen Strömbergs	502	9	1,83%	1,21%
22	▼	Jobbpunkten AB	497	-30	-5,69%	1,20%
		Job By Instep AB	497	-28	-5,33%	1,20%
24	▼	Arena Workforce AB	494	-23	-4,45%	1,19%
25	▼	Haga Rekrytering AB	491	-14	-2,77%	1,18%
26	▲	ArbetsCentralen Sverige AB	481	5	1,05%	1,16%
27	▼	NearYou Jobb & Utbildning i Sverige AB	471	-24	-4,85%	1,13%
28	-	Aros Matchning och Utbildning AB	444	-24	-5,13%	1,07%
29	-	Asuria People Services (Sweden) AB	435	-16	-3,55%	1,05%
30	▲	Folkuniversitetet Stift Kurs- Verksamheten	404	1	0,25%	0,97%

De 30 största ROM2-leverantörerna

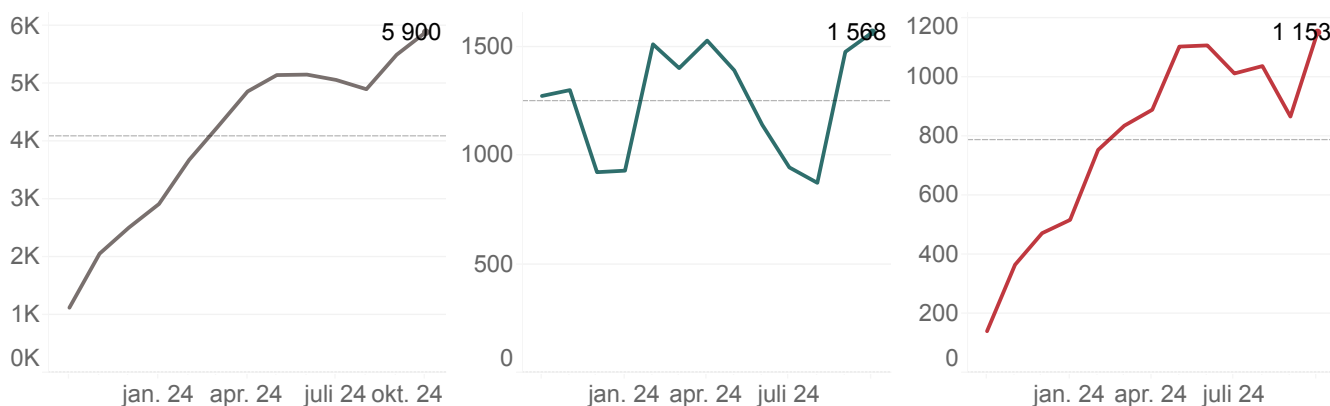
DELTAGARANTAL STA

Antalet deltagare i Steg till Arbete ökade med 7,1 procent jämfört med föregående månad. Efter att ha stannat av under det andra och tredje kvartalet veckar trenden med ökande anvisningar till tjänsten hålla i sig under årets slut. Arbetsförmedlingens något oväntade beslut att förlänga tjänsteavtalen verkar ha haft ett starkt signalvärde till de lokala kontoren, som tidigare rapporterat inte avse fortsätta anvisa till tjänsten.

Kvarstående deltagare: **5 900**
Förändring : 392 [7,1%]

Nya deltagare: **1 568**
Förändring : 90 [6,1%]

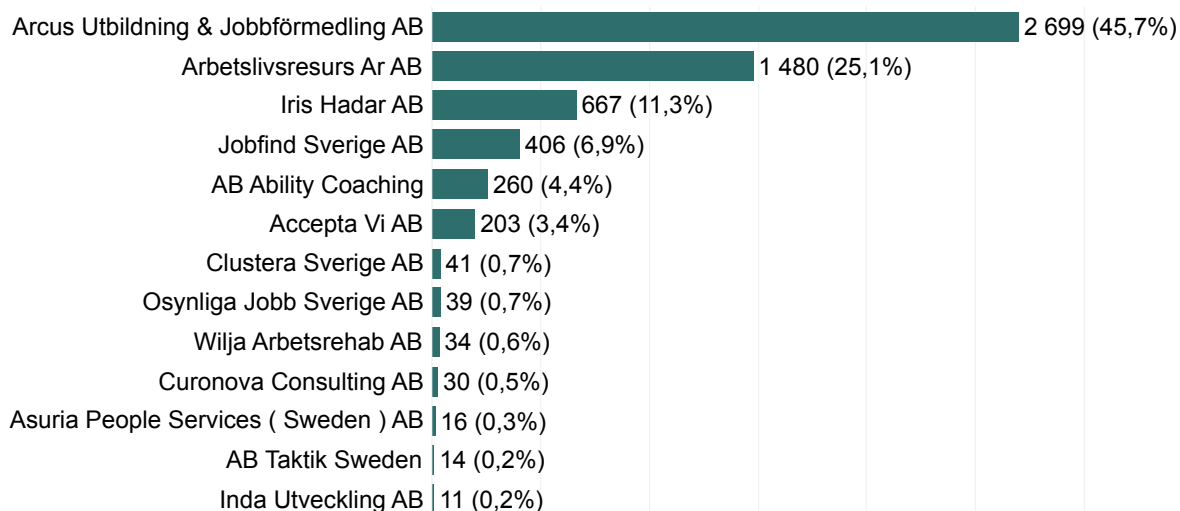
Deltagare som lämnat: **1 153**
Förändring : 285 [32,8%]



Kvarstående, nya och deltagare som har lämnat Steg till arbete

MARKNAD STA

Den ökande volymen har till stor del tillfallit de största befintliga leverantörerna i tjänsten. De tre största leverantörerna har fortsatt mer än 80 procent av marknaden.



Antalet kvarstående deltagare i Steg till arbete, fördelat på leverantör

DELTAGARANTAL KVL

Antalet deltagare i Karriärvägledning fortsatte att öka jämfört med föregående månad, +28,6 procent. Ca 1 000 personer deltog i tjänsten i oktober. 682 personer påbörjade (+14,05 procent) tjänsten och 462 lämnade (+21,9 procent) den senaste månaden.

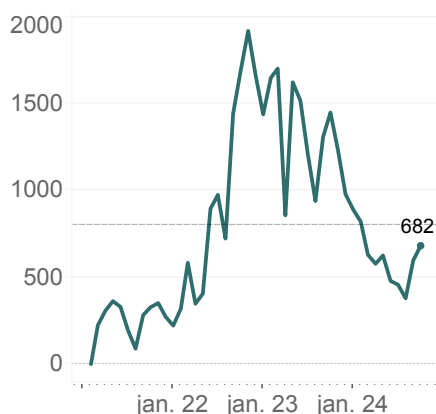
Kvarstående deltagare: **998**

Förändring: 222 [28,61%]



Nya deltagare: **682**

Förändring: 84 [14,05%]



Deltagare som lämnat: **462**

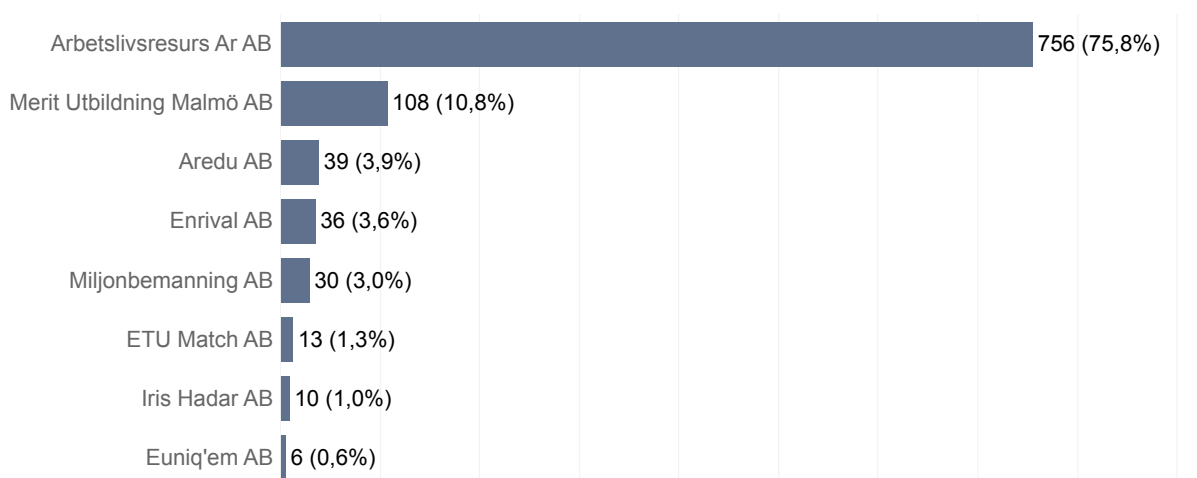
Förändring: 83 [21,90%]



Kvarstående, nya och deltagare som har lämnat Karriärvägledning.

MARKNAD KVL

Arbetslivsresurs är fortsatt den dominerande leverantören av Karriärvägledning med 76 procent av marknaden, +206 deltagare jämfört med föregående månad.

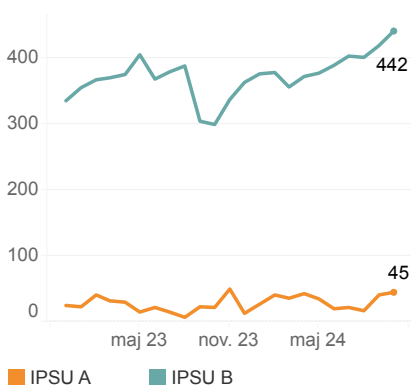


Antalet kvarstående deltagare i Karriärvägledning, fördelat på leverantör.

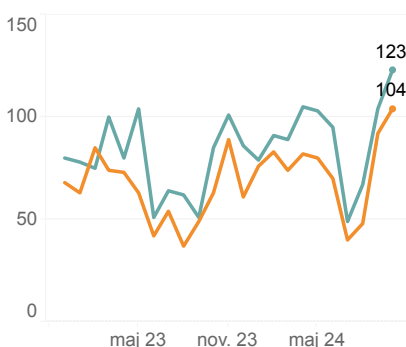
DELTAGARANTAL IPSU

I oktober ökade deltagandet i Individuellt pedagogiskt stöd något, +5,6 procent. Deltagandet är nu det högsta på två år. Både antalet nya (+15,8 procent) och antalet deltagare som lämnat (+26,8 procent) ökade.

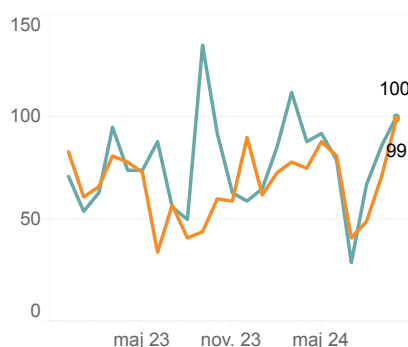
Kvarstående deltagare: **487**
Förändring: 26 [5,6%]



Nya deltagare: **227**
Förändring: 31 [15,8%]



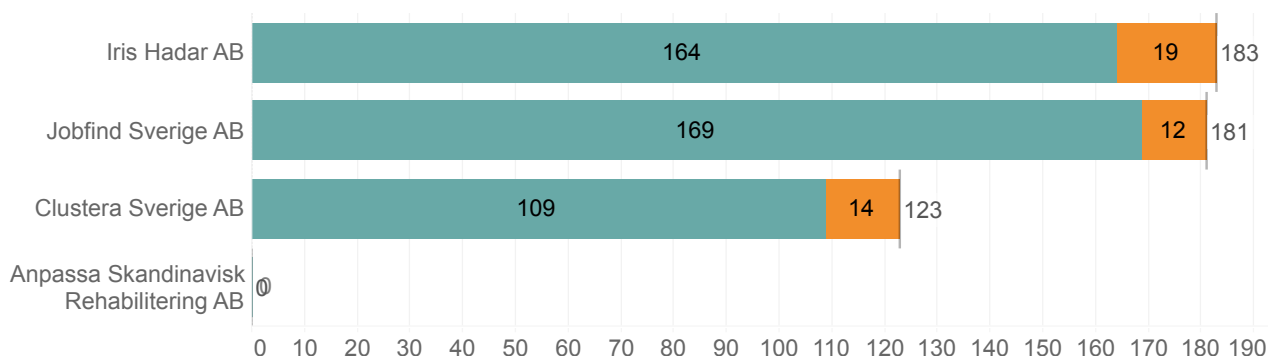
Deltagare som lämnat: **199**
Förändring: 42 [26,8%]



Kvarstående, nya och deltagare som har lämnat Individuellt pedagogiskt stöd vid utbildning.

MARKNAD IPSU

Jämfört med föregående månad är Iris Hadar ny marknadsledare inom leverans av Individuellt pedagogiskt stöd med totalt 183 deltagare. Då Anpassa Skandinavisk Rehabilitering har färre än fem deltagare nollas deras volym i statistiken.



Antalet kvarstående deltagare i Individuellt pedagogiskt stöd vid utbildning, fördelat på leverantör.

statistik

– utbildning



DELTAGARANTAL
AUB

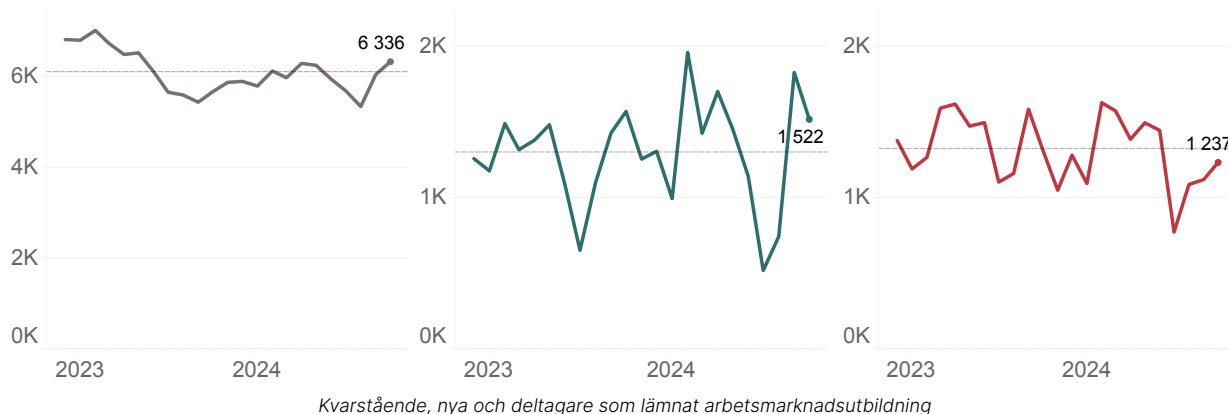
Antalet arbetssökande som tar del av en arbetsmarknadsutbildning ökade något i oktober, + 4,6 procent. Totalt 6 336 deltog i AUB den senaste månaden.

Antalet nya deltagare minskade jämfört med september (-16,9 procent) och antalet som lämnade utbildning ökade med 10,1 procent.

Kvarstående deltagare: **6 336**
Förändring: **281 [4,6%]**

Nya deltagare: **1 522**
Förändring: **-310 [-16,9%]**

Deltagare som Lämnat: **1 237**
Förändring: **113 [10,1%]**

DELTAGARANTAL
FUB

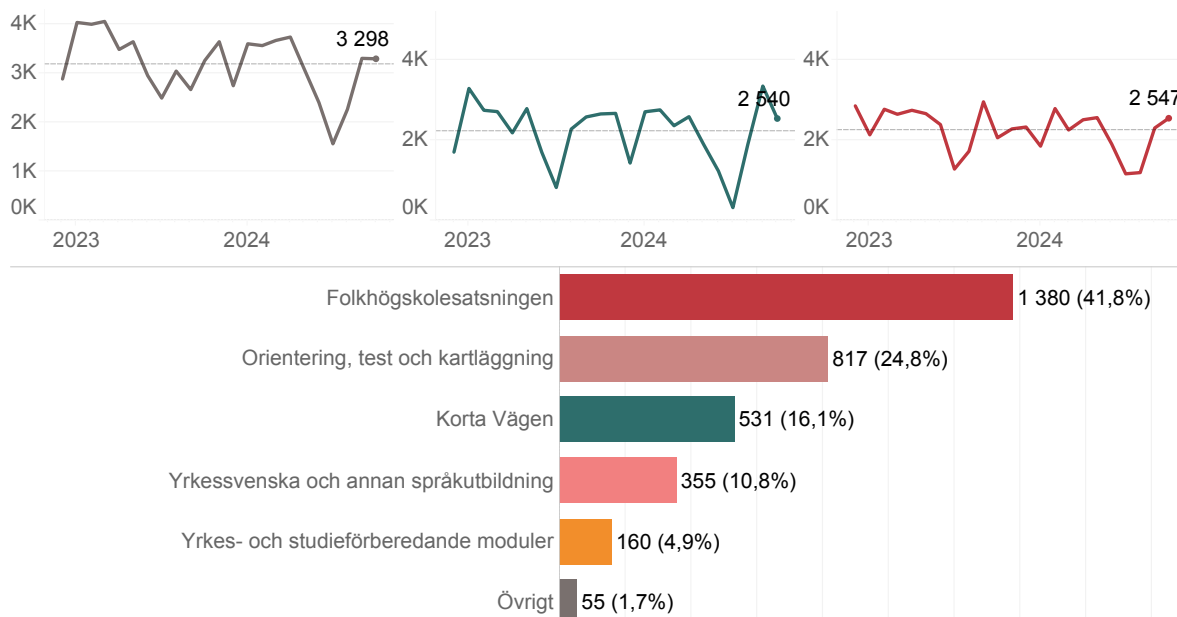
Antalet deltagare i Förberedande utbildning förändrades knappt jämfört med föregående månad (-0,3 procent). Dock sjönk antalet nya deltagare tydligt (-24,1 procent).

Samtidigt ökade antalet som lämnade utbildningen jämfört med föregående månad (+10,6 procent).

Kvarstående deltagare: **3 298**
Förändring: **-9 [-0,3%]**

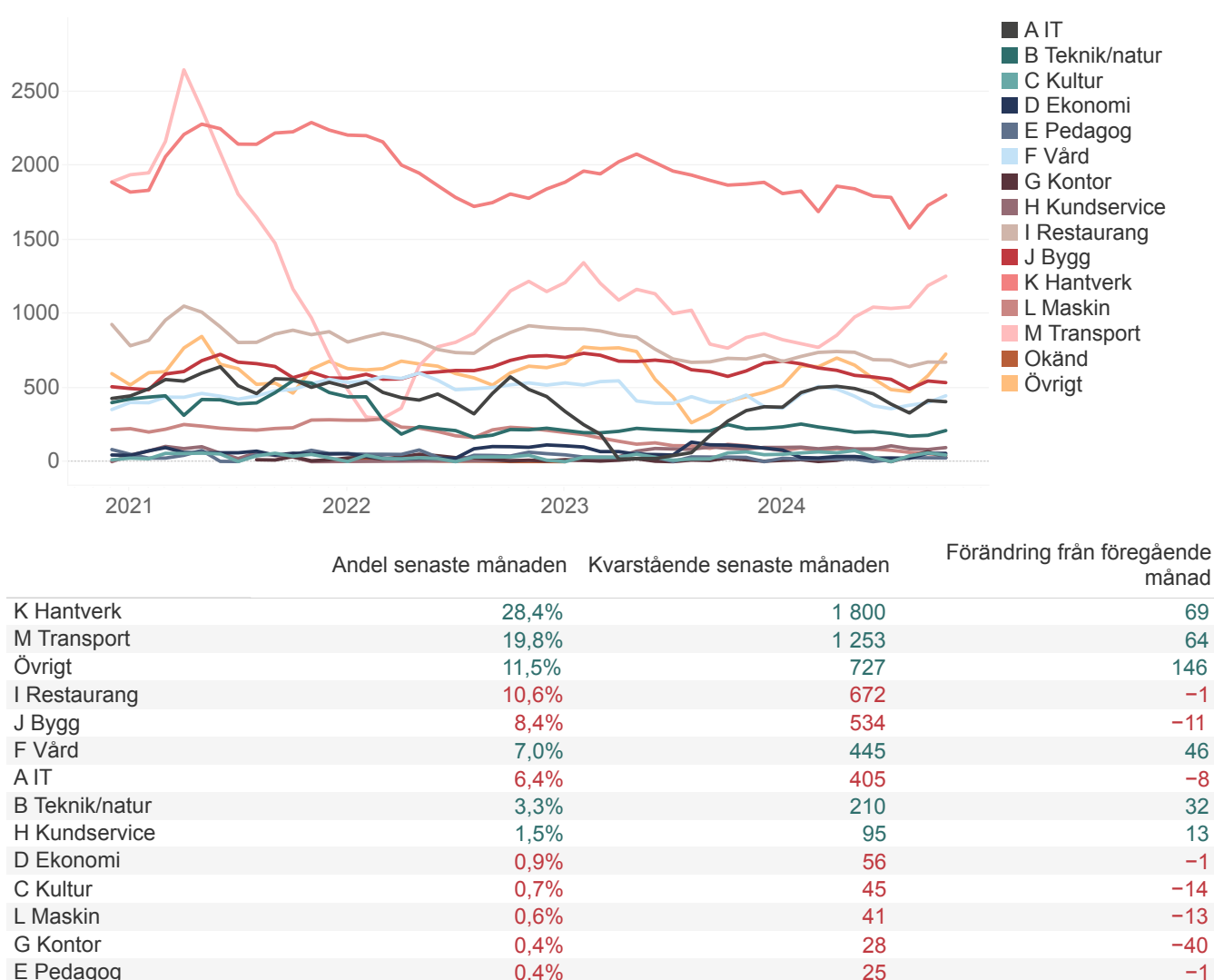
Nya deltagare: **2 540**
Förändring: **-808 [-24,1%]**

Deltagare som Lämnat: **2 547**
Förändring: **244 [10,6%]**



DELTAGARE PER UTBILDNINGSSINRIKTNING AUB

Antalet deltagare i transportutbildningar fortsätter att öka, en femtedel av alla som deltar i AUB gör det genom en utbildning inom transport. Antalet deltagare inom övriga utbildningar har också ökat de senaste månaderna, dessa består till 80 procent av utbildningar inom lokalvård och fastighets-skötsel. Även deltagande i utbildningar inom vård och hantverk har ökat den senaste månaderna.

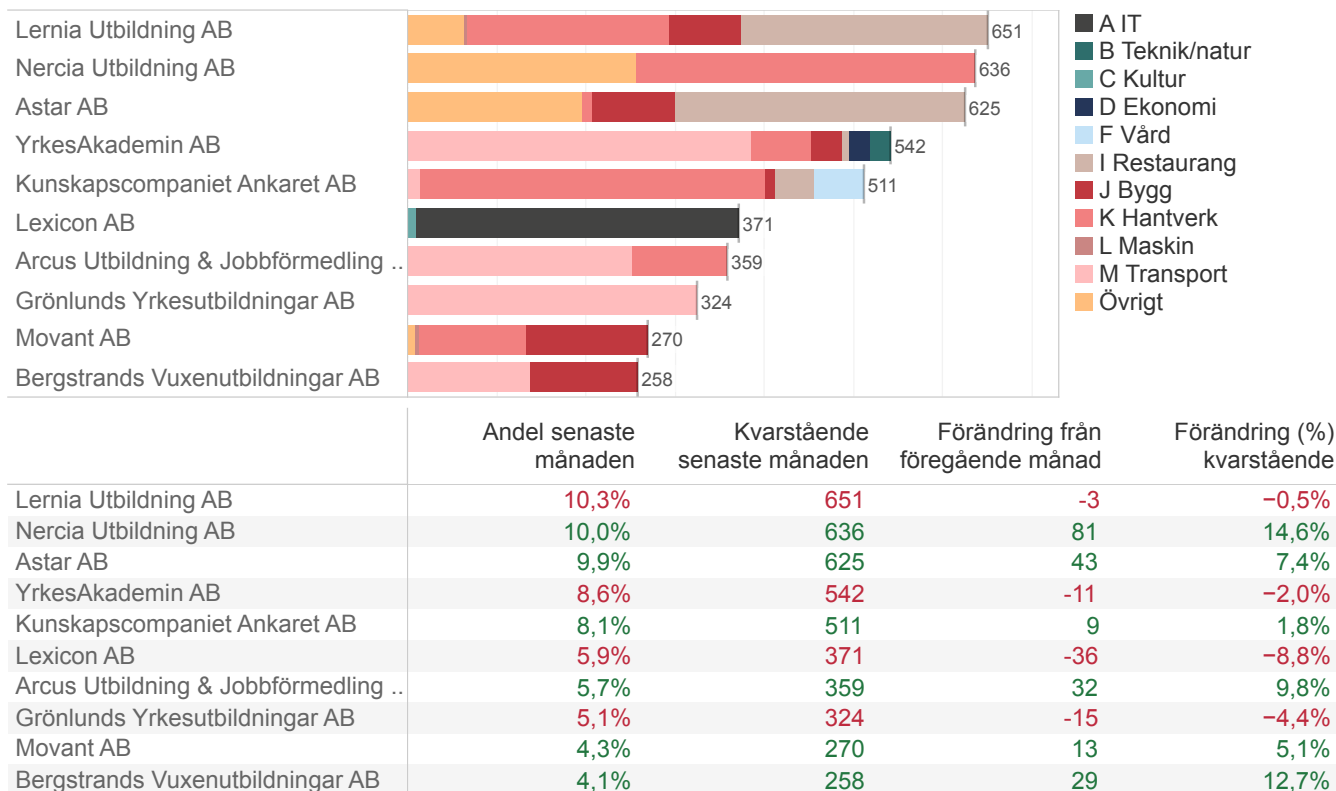


Kvarstående deltagare i arbetsmarknadsutbildning efter utbildningsinriktning

MARKNADSÖVERSIKT - TOPP 10 AUB

Bland de största leverantörerna av arbetsmarknadsutbildning var det i oktober två leverantörer som ökade sina volymer med mer än 10 procent, Nercia utbildning och Bergstrands vuxenutbildningar.

Även Arcus och Astar ökade sina volymer tydligt jämfört med föregående månad.



Antal deltagare i arbetsmarknadsutbildning per leverantör och utbildningsinriktning

statistik

– kommuner



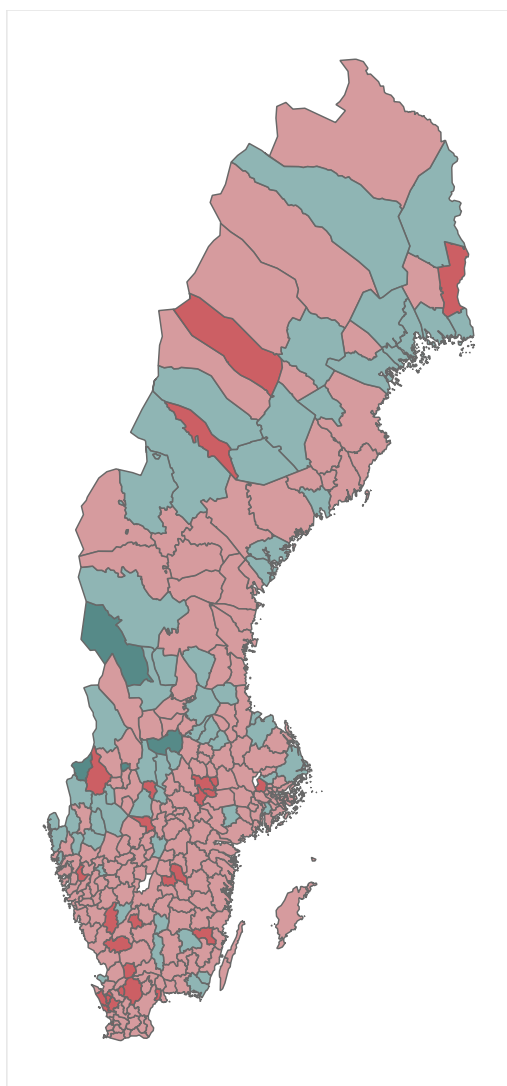
ARBETSLÖSHETENS UTVECKLING ÖVERGRIPANDE

I oktober var arbetslösheten på nationell nivå 0,45 procentenheter högre jämfört med för 12 månader sedan. I mer än tre av fyra kommuner är arbetslösheten högre än den var för ett år sedan.

I 61 kommuner var arbetslösheten lägre än för 12 månader sedan (21 procent). I en kommun var arbetslösheten oförändrad och i resterande 228 (78,6 procent) var den högre än för 12 månader sedan. I september var andelen kommuner med högre arbetslöshet jämfört med för ett år sedan 77,6 procent.

Arbetslöshetskarta - Kommuner

Förändring av arbetslösheten de senaste 12 månaderna (procentenheter)



-1,83% 1,83%

Förändring av arbetslösheten
nationellt de senaste 12 månaderna:

0,45 %-enheter

Där arbetslösheten minskat mest de senaste
12 månaderna (procentenheter)

1	Munkfors	-1,56%
2	Eda	-1,11%
3	Ludvika	-1,00%
4	Älvdalen	-0,92%
5	Haparanda	-0,88%
6	Dals-Ed	-0,81%
7	Ovanåker	-0,79%
8	Norsjö	-0,72%
9	Avesta	-0,71%
10	Sävsjö	-0,62%
11	Mellerud	-0,61%
12	Årjäng	-0,57%
13	Orsa	-0,56%
14	Boden	-0,56%
15	Kramfors	-0,55%
16	Filipstad	-0,52%
17	Åmål	-0,47%
18	Strömsund	-0,45%
19	Lycksele	-0,45%
20	Flen	-0,39%

Utvecklingen av arbetslösheten de senaste 12 månaderna